Ч. 76 (13.974). Львів, субота 23. березня 1935. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ексгумація похованих на Личаківськім цвинтарі українських вояків У. Г. А.

На часті запити в справі переводжуваних ексгумацій на військовім цвинтарі на Личакові зазначуємо, що цвинтар б. австрійської армії, на якім поховані також вояки У. Г. А., не був у цілости австрійською владою викуплений. Зайнятий на цей цвинтар ґрунт майже в половині становить приватну власність. З огляду на те, що теперішня влада не дійшла до порозуміння з власником ґрунту, уряд, як виключний опікун військових могил, був приневолений залишити із зайнятого простору чужу частину. З уваги на те заряджено в січні ц. р. ексгумацію всіх похованих і перенесення їх на викуплену половину цвинтаря.

На тім чужім ґрунті поховано в рр. 1918-9 також вояків УГА і тому їх треба було також ексгумувати. Про заряджену ексгумацію повідомлено наше Товариство вже 3. січня ц. р. і вже тоді визначено за взаїмним порозумінням *нове відповідне місце під українські могили.* Ексгумацію вояків У. Г. А. переведено в днях від 15-го до 18. лютого із задержанням всіх приписів влади та *з повним пієтизмом до тлінних останків похованих.* Визначений нашим Товариством представник мав завжди дозволений вступ на терен робіт. *Сьогодні стрільці У. Г. А. поховані в трьох рядах із задержанням дотеперішнього порядку при головній дорозі по лівій стороні цвинтаря,* якщо приймаємо напрям на головний вхід до Цетверівської вулиці.

ЗА ГОЛОВНУ РАДУ Т-ВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ:

Д-р П. Кривуцький, голова. *Ол. Карпінський*, секретар

Заява.

У звязку з оголошенням Вп. Д-ра Сергія Хиляка в „Ділі" ч. 70 з дня 17. ц. м., в якому п. Д-р Хиляк повідомляє **що обіймає в Городку к. Львова, ординацію по мойому бл. п. Мужеві Д-рові ЛИСЯКОВІ,** заявляю, що про яке небудь відступлення ординації не маю ніяких відомостей.

Заінтересованих прохаю звернутись за інформаціями на мою адресу: Львів, Листопада 5. I. пов. м. 4.

НАТАЛІЯ ЛИСЯКОВА
вдова.

Пів міліона війська і рівність німецького летунства з французьким.

ЛЬОНДОН, 22. 3. ПАТ. „Дейлі Телеграф" повідомляє, що канц. Гітлер у розмові з мін. Саймоном висуне такі домагання Німеччини: 1) Армія складатиметься з пів міліона вояків; 2) Військове летунство рівнатиметься французькому; 3) Воєнна маринарка рівнатиметься 1/3 місткости воєнної фльоти В. Британії. „Таймс" пише, що мін. Саймон обговорить у Берліні не тільки справу військових обмежень версайського трактату, але також інші його постанови і справу Мемеля.

Кампанія проти національних меншин у Румунії.

БУКАРЕШТ, 22. 3. ПАТ. Колишній премієр і заступник голови національно-селянської партії Вайда повів гостру кампанію проти національних меншин з метою збільшити впливи румунів у державних і приватних установах. Вайда домагається завести по установах „нумерус Валяхікус". Акцію Вайди піддержує 12 колишніх міністрів, членів партії і майже вся безпартійна інтелігенція.

Два цікаві пресові процеси в Ужгороді.

Прага, березень 1935.

В Ужгороді ведуться два дуже цікаві пресові процеси, які яскраво характеризують тамошнє русофільство й показують нам його „живучість" у дійсному світлі.

Один із них — це процес відомого д-ра С. Феньцика проти відповідального редактора „Українського Слова" д-ра М. Бращайка. Наші читачі вже знають, що саме ужгородське „Українське Слово" заглянуло за куліси Феньцикового „Карпаторусского Голосу" і показало, звідки Феньцик бере гроші на видавання часопису, а саме вказало на тісний звязок Феньцика з одним консулем в Ужгороді. „Українське Слово" доказувало тоді теж, що автором статтей у „Карпаторусскім Голосі", спрямованих гостро проти Чехословаччини, є саме цей консуль.

Дня 17. ц. м. відбулася в Ужгороді чергова розправа в цій справі. Вона цікава тим матеріялом, що його дали свідки оборони. І так ужгородський редактор соціялістичних „Лідових Новин" Й. Шітак з Ужгороду між іншим підтвердив, що коли осінню 1933 р. з журналістичного обовязку звернувся із запитом до урядів, чи правдою є, що рукописи згаданих статтей є дійсно ділом дотичного консуля, дістав на це позитивну відповідь, яка не лишає ніяких сумнівів. Другий свідок, судовий радник д-р Марков, відомий соціял-демократичний діяч на Закарпатті, цікавився діяльністю консуля в Ужгороді. До його рук попали концепти статтей „Карпаторусского Голосу", при чому уряди ствердили, що це з цілою певністю рукописи консуля. Дуже велике враження зробив лист бувшого губернатора Бескида до д-ра Феньцика, що його свідок відчитав на розправі. Бескид писав Феньцикові з Праги — а писав по мадярськи! — що старається про допомогу для „Карпаторусского Голосу". Б. (себто д-р Бенеш, міністер закордонних справ) — писав Бескид — не хоче нічого дати, зате . . . . (тут подана початкова буква назвища посла сусідної держави у Празі) посилає 40.000 кч. Всі ті статті й листи дістав свідок до рук від осіб, яких не вважає за вказане називати тут по імени. Всі ті документи свідок вислав у Прагу, де зараз після цього доля дотичного консуля була вирішена. Він дістав золоту медалю і — мусів негайно виїхати з Ужгороду.

Після отсих зізнань свідків цю сензаційну розправу відложили знову.

Друга розправа, яка теж відбулась перед сенатом краєвого суду в Ужгороді, показує нам іншу сторінку життя й діяльности „подкарпатскіх русскіх", а саме кидає дивне світло на звязки помершого провідника „Автономного Земледільського Союзу", посла Ів. Куртяка, з мадярами. Куртяківський посол Бродій обвинувачує редактора час. „Подкарпатски Гляси" Гайного за статтю, в якій говориться про дивні, незвичайно тісні звязки Куртяківської партії з мадярами. Як доказ правди редактор Гайне предложив календар, виданий „Автономним З. Союзом" на 1934 р., в якому між іншим поміщено фотографію обох синів Куртяка в одностроях мадярських студентів. По середині між обома хлопцями сидить Куртяківський секретар і член Краєвого Виділу Демко. Гайне доказує, що відзнаки на шапках обох хлопців — це відзнаки мадярських левентистів. Присутні на розправі знавці підтвердили зізнання обвинуваченого.

Ось яке дійсне обличча „русских" на Підкарпатській Руси! Ось ті „основи", на яких спирається їхня „ідейна" праця для „народу й републики"!

М-н.

Ревізії у москвофільських діячів на Пряшівщині.

„Нашъ Карпаторусскій Голосъ" приносить сензаційну вістку, що чеська поліція перевела ревізії у всіх тих москвофільських діячів на Пряшівщині, які ведуть листування і мають звязки з москвофільськими діячами по цьому боці Карпат. А все те, мовляв, тому, що вся Лемківщина в часі прилучування Закарпаття до Ч. С. Р. висловила недвозначно таке саме бажання (!?). Дальша частина тієї цікавої замітки в „Н. К. Г." сконфіскована

Війна між Францією і Німеччиною чи фронт проти Совітів?

Женева, 18. березня 1935.

На початку цього року після саарського голосування зазначено на цьому місці, що Европа переходить від нарад та паперових умов до діл. Віднова обовязкової військової служби в Німеччині є великим кроком вперед на шляху діл.

Несподіванкою цей крок Німеччини був у Женеві і в столицях великих держав хіба своєю рішучою формою, від якої Европа відвикла впродовж женевського та іншого европейського пустомельства. А проте відгук тієї події був в ріжних столицях Европи досить ріжний. Здивування було найбільше там, де взагалі до Німеччини ставляться найбільш вороже, себто в Парижі. Оскільки це здивування щире, питання інше. Адже недавно маршал Петен оголосив у Франції, що дійсний стан воєнних сил Німеччини сягає до 36 дивізій. Обурення французької преси, з „Матеном" включно, ще значно більше ніж здивування. Всеж треба зазначити, що частина французького громадянства, зокрема зорганізована навколо колишніх комбатантів, своєї преси властиво не має.

Що Англія, яка підписала версайський договір, не може хвалити анулювання його Німеччиною, річ цілком зрозуміла. Але великого схвилювання німецька обовязкова військова служба в Льондоні, оскільки можна зміркувати по пресі, не викликала. Найкраще доказує це факт, що англійські міністри не відкликали своєї подорожі до Берліна.

Формально Італія не може занятн становища багато іншого ніж англійське. Але з голосів італійської преси видно, що крок Німеччини в Римі найшов найбільше зрозуміння. „Італійська преса бачить в цій події новий доказ далекозорости Мусолінія та слушности його політики розброєння. Щораз більше показується, як хибно було гнатися за блудним вогнем загального розброєння, якого практично не можна було перевести, замість того, щоби провадити переговори з Німеччиною, на основі рівноуправнення про розумні границі зброєнь. („Ціріхер Цтг.")

Назагал з дотеперішніх голосів европейської преси можна зробити висновок, що надії деяких французьких кол на те, що удар Німеччини по версайському трактаті обєднає всі держави, що його підписали, досить марні. Париж провадив занадто довго політику проти Берліна на власну руку, щоби найти тепер беззастережну підтримку Льондону та Риму. Ніодна з держав, що підписали спільно версайський трактат, не має формальної причини відмовлятися від спільного обговорення кроку Німеччини, але чи матиме воно більші наслідки, як якусь словесну

спільну декларацію, питання більш ніж сумнівне.

Не можна забувати того, що організуючи Малу Антанту проти Німеччини, французький уряд не питався про це Італії; а намагаючись оточити Німеччину порозумінням з Москвою, не питався про це Англії. Той факт, що версайський трактат став пустою формулою без якогось реального змісту, стає очевидним і найбільш загорілим його оборонцям. А льогічний розвиток політичних відносин в Европі, визволеній з кайданів того трактату, мусів гнатися чи пізніше допровадити до озброєння Німеччини.

Поки існувала приязнь між ІІ-ою Німеччиною та Москвою, поки Німеччина, не маючи змоги збройтися, сама озброювала СССР проти решти „буржуазної Европи“, доти існувала пропорціональна рівновага в Европі. Але ця рівновага цілком захиталась з приходом Гітлера до влади та з французько-московським наближенням. Ситуація ставала тимбільш небезпечною, що фактичним диктатором Европи могла стати не Франція, спираючись на московські орди та своїх помічників на південнім сході Европи, а Москва, спираючись на большевицько-соціялістичний бльок Франції.

Вже на останній франко-англійській конференції в Льондоні виявилось, що сила озброєної Франції та московського супермілітаризму не має в Европі належної воєнної противаги. В Льондоні як і раніше в Женеві та на інших міжнародніх конференціях виявилось, що брати в них участь можуть лише держави більш менш однаково озброєні.

Плян подорожі англійських міністрів до Берліна з пропозицією приступити до східнього пакту, а відтак плян їх подорожі до Москви поставив Німеччину перед альтернативою капітулювати перед московським диктатом в Парижі чи негайно перевести свою рівноправність з іншими великими державами Европи. Не диво, що німецький уряд вибрав те друге, оголосивши загальну військову службу в Німеччині.

Найповажнішим мотивом цього кроку німецького уряду в проклямації до німецького народу треба вважати зворот про те, що московський уряд допровадив „мирний“ стан червоної армії до 101 дивізій, отже до числа, якого не осягає німецька армія і на воєнній стопі.

На збільшення збройних сил Німеччини московський уряд відповів справді погрозою, що буде збільшувати відповідно червону армію далі. Це рішення московського уряду треба властиво щиро привитати. Населення СССР не витримує вже й тепер страшного тягару московського супермілітаризму, а кожне дальше його збільшення може допровадити лише до остаточної руїни совітського господарства.

Але можна думати, що й самі великі держави Европи не витримають довше сучасних перегонів у збройенню та будуть примушені в той чи інший спосіб впорядкувати відносини в Европі. Припустити, що держави злучені версайським трактатом розпічнуть війну проти Німеччини, щоб знищити її збройні сили, яких відбудові вони придивлялись досить спокійно, булоб нельогічно. В такій мірі мрії інтернаціональних торговців зброєю ледви чи будуть здійснені. А поза війною проти Німеччини та перегонами у збройенню лишається лише порозуміння держав, спрямоване проти Московщини.

Простий шлях в тому напрямку на превеликий жаль напевне не буде. Не виключено навіть, що він перейде крізь часову нову ізоляцію Німеччини та зріст московських дипльоматичних акцій в Европі, але у всякім разі можна сподіватися, що Европа попрямує нарешті не до франко-німецької війни, а до спільної акції проти Москви. Третього шляху нема. Можна сподіватися, що французькі комбатанти захочуть скорше порозумітися з німецькими комбатантами, ніж гинути у війні проти них, готуючи перемогу Москві не лише в Німеччині, а і в самій Франції.

У Парижі появилась дуже поважна книга Жіль Ромена, до якої доведеться може ще вернутися, присвячена зовсім справі франко-німецького порозуміння. Між франц. та німецькими комбатантами в Парижі відбулися кілька днів тому наради, що дуже занепокоїли московських можновладців. І коли в Парижі уляжеться шум, що його зняла преса, справа легалізації німецького озброєння може показатися і сам в іншому світлі.

Зворот европейської політики на шлях діл ставить і перед українцями нові завдання. Коли в часі безконечних конференцій та паперових рішень можна було ще так сяк обмежуватися протестами, резолюціями та маніфестаціями того чи іншого роду, то тепер Европа жадатиме конкретних постанов також від українців.

М. Данько.

Кріваві заворушення між лемками у Східній Словаччині.

Прага, березень 1935.

Сталося це ще 13. ц. м., але ми пишемо про це щойно нині. Ми не хотіли реферувати в гарячому менті, за першими вже часописними вістками, тимбільше, що вони були дуже ріжні і ріжно насвітлювані. Ми вичекали, аж буде відомий дійсний хід подій за даними урядового комунікату і за дописами відповідальних журналістів просто з місця і, маючи вже нині одно й друге в руках, спокійно й обєктивно подаємо їх до відома нашим читачам.

Події відігралися в двох лемківських селах недалеко містечка Межиляборця, у східній Словаччині, недалеко польського кордону, в Чертіжній і в Габурі.

В середу 13. ц. м. податковий екзекутор мав забрати зафантовану у тамошнього селянина Димуна корову. Коли син Димуна не хотів екзекутора пустити до хліва, екзекутор прикликав до помочі жандармську патрулю. Тимчасом на подвірю Димуна зібралася юрба місцевих селян і коли екзекутор знову зявився з жандармами, юрба і їх не пустила до хліва. Ситуація ставала щораз більше напружена, а до першого гострого і рішучого виступу юрби дійшло тоді, коли жандарми хотіли Димуна забрати зі собою на жандармську станицю. Двісті селян, озброєних колами, вилами і т. п., кинулися на жандармів і домагалися звільнення Димуна, припинення всіх екзекуцій у селі, заплати воєнного відшкодування та видачі в їх руки екзекутора. Колиж розярена юрба почала жандармів обкидувати камінням, вони покинули подвіря Димуна і разом з екзекутором скрилися на жандармській станиці. Припадок хотів, що в цьомуж часі до села приїхали з Михайловець судовий урядовець та адвокат, щоб тут перевести якесь друге фантування. Юрба напала на них і тяжко побила. І вони оба сховалися теж на жандармській станиці. В якийсь час після цього розярене населення вспокоїлося і юрба поволи розійшлася.

Але на цьому не скінчилося. На другий день окружний начальник з Межиляборця вислав до Чертіжної урядовця і 14 жандармів для дослідження цілої події з попереднього дня. Цілу цю комісію село приняло бурхливими демонстраціями. Звуками дзвонів скликала юрба знову і виступила агресивно проти жандармів. Нічого не помогли напімнення і заклики до розходу, ані навіть погрози стріляння. Що більше, розігнана з перед жандармської станиці юрба поховалася по подвірях та садах і відти почали не лиш обкидати жандармів камінням, але й обстрілювати з револьверів та з пушок. Каміння ранило трьох жандармів. Щойно коли жандарми віддали три сальви, селяни розбіглися зовсім.

Але й цим разом село не вспокоїлося. Навпаки, чертіжським селянам прийшли на допомогу селяни з сусіднього села Габури, Каменової, а навіть з Межиляборця. Це примусило команданта жандармерії покликати і собі більшу допомогу з містечка Гуменного. Після цього юрба перервала телефонічне получення, знову зібралася, побила урядовця староства та почала демолювати жандармську станицю.

Тимчасом до села зближалася вже жандармська допомога з Гуменного. Перед сусіднім селом Габурою жандарми покинули авта і пішли далі пішком. Коли вже були на кінці села Габури, виступило проти них до сто селян і з окликами „Гура на жандармів!“ почали кидати на них камінням. Жандармам удалося розігнати юрбу і продовжати свій похід до Чертіжної. Але ще перед Чертіжною габурські селяни напали на них ззаду і цим разом не лиш обкидали їх камінням, але й почали обстрілювати. Жандарми відповіли на це теж стрілами і це щойно змусило юрбу розійтися. Щойно ок. 9. год. вечором допомога з Гуменного дісталася до Чертіжної. Тут тимчасом вже панував цілковитий спокій. Під вечір настав теж спокій у Габурі і в сусідніх селах.

Досі не можна було переконатися, чи і кілько ранених було серед демонстрантів. Жандармів було ранених пять, з них один тяжко. Тяжко ранений був теж селянин Гайко, який віз жандармів з Межиляборця до Чертіжної. Коли вертався назад, у селі Габурі напали на нього й тяжко побили. Тепер у Чертіжній і в сусідніх селах стаціоновано 110 жандармів і ведеться слідство. Всюди панує вже спокій.

Так виглядали отсі кріваві події. Само собою, що столична празька преса дуже багато пише про ці події і ріжно їх насвітлює. Соціялістична преса, пишучи про чертіжнянські події, звертає увагу на те, що урядовий комунікат ні словечком не згадує, що в середу вечором відбулося в Чертіжній віче, яке скликала аграрна партія. На віче приїхало аж чотирьох агітаторів. У цьому вічу — на думку тої преси — треба шукати одної з головних причин чи пак безпосередніх причин кріваних подій з четверга. І місцеве населення є тої думки, що колиб не було цього віча, то не прийшлоб до крівавих подій другого дня. Огірчене вже селянство розярилося на вічу ще більше. Воно побачило перед собою тих, яким воно довіряло, за якими голосувало, які їм всього наобіцювали, але тяжко ошукали, бо нічого зі своїх обіцянок не сповнили. Селяни їх від останніх виборів навіть не бачили більше між собою, а нині вони прийшли до них, бо нові вибори вже за плечима. Огірчені селяни розбили віче та побили агітаторів і це мало бути „сигналом для сусідніх сіл до дальших ексцесів у четвер“.

У невиконанні аграрницьких обіцянок бачить бідне місцеве населення усю причину свого тяжкого життя. А живеться йому дійсно дуже тяжко. Про це ось що пишуть „Лідове Новіни“: „Ми, що перші говорили з місцевими селянами після відомих подій, на власні очі бачили, як їм живеться. Їхній вівсяний та кукурудзяний хліб є гірший від хліба, що його вояки їли в найтяжчих часах великої війни. Але навіть і цього хліба мають мало. Яку велику нужду терпить місцеве населення, видно найкраще з того, що в цілій Чертіжній ніхто не вживає кухонної соли, а лише червону сіль для худоби. Найти корону у селянина — це рідкість. Замість тютюну курять листя. А їм тільки всього наобіцяли! Партія, за яку голосували, обіцяла їм перед виборами, що виробить їм воєнне відшкодування, а до цього часу ніхто не буде платити податків. Заплатять їх аж з грошей, що їх дістануть на рахунок відшкодування. Грошей цих вони й досі не бачать, а податки від них беруть і переводять екзекуції. Всі присягаються, що вже не вірять ніякій політичній партії. Так отсі передвиборчі обіцянки тяжко пімстились не лиш на партії, але й на державному апараті“.

Про це саме пишуть і народньо-демократичні „Народні Лісти“.

Дуже цікаво до лемківських подій — підходить орган чехословацьких народніх соціялістів „Ческе Сльово“. Воно пише: „Швидкість, з якою екзекуція перемінилася в небезпечні заворушення озброєної в коли і зброю юрби, дозволяє нам думати, що тут ішло не про припадок, але про одну частину великої акції, якої завданням є викликувати неспокій і невдоволення внутрі держави і цим ослаблювати її міжнародню позицію та її вагу у великих змаганнях за европейський мир. Особливож наше погранична Підкарпатської Руси і Східної Словаччини є засипане агітаторами, і то переважно чужими (!). Працюють там великими грошевими засобами, а найгарячіше ведеться ця праця саме там, де колишній мадярський режім зіпхнув тамошнє темне населення аж на рівень недостойний людини“. Далі „Ческе Сльово“ звертає увагу на те, що події відігралися саме на тому пограниччі, куди не давно уряд вислав жандармське поготівля, щоб не допустити до розкладової агітації іззовні. „Останні події, — пише „Ч. С.“ — будуть дуже вирічним доказом не лише для нас самих, але й для заграниці, якими засобами працюють вині з деяких сторін, „щоб загрозити мирові в деяких областях Европи“. Щоб скінчити вже раз із цею руїнною роботою, „Ч. С.“ радить цілу цю справу поставити в ту площину, в яку поставлено її свого часу справу з Янка Пусти.

Ми зі свого боку можемо покищо додати отсе: і село Чертіжну і село Габуру і цілу майже Межилабореччину знаємо досить добре з автопсії. Місцеве населення живе дуже бідно, як і в цілій Верховині по обох боках Карпат. Крім цього тамошнє населення темне і національно мало свідоме. Ціла Межилабореччина — це домена найобскурнішого русофільства, місцева інтелігенція переважно мадяронська. Тому не диво, що на тамошньому бідному й темному населенню експериментує, хто лиш захоче. Знаючи тамошні відносини, ми схиляємось теж до твердження „Часового Слова", що одна з головних причин чертіжанських подій — це товчки зовні.

Який-же вихід з цієї ситуації? Переведуть слідство, викриють причини подій, покарають винних і настане знову спокій. Але чи це поможе тамошньому населенню, чи оздоровить тамошні відносини? Ні! Це також нічого не поможе, як не поможе тамошньому населенню та не заспокоїть його життєвих вимог агітація чи обіцянки якої то небудь політичної партії. Там потрібно чогось зовсім іншого. Потрібно передовсім скорої і дійсної господарської допомоги, а далі треба піднести загальну освіту й національну свідомість та розбудити в населенню почуття його людської гідности. Але це може зробити лиш той, хто підійде до того населення щиро, з любовю і зрозумінням його душі та його потреб, а не різними спробами експерименту для своїх вузьких партійних чи політичних цілей.

М—н.

Проти примусових робіт.

Дослівний переклад промови пос. Зиновія Пеленського, виголошеної на пленум сойму дня 20. березня 1935 р.

Високий Сойме! Від хвилини, як появилися перші вістки, що уряд задумує прийти з проєктом закону, який тепер у соймі розглядаємо, запанувало серед широких мас селянського населення велике затривоження. Ставлено питання чи не досить, що уряд майже щоденно накладає нові податки і данини, нові додатки до податків, а тепер приходить ще з новим податком і то в нечуваній досі формі, у формі примусової праці. Бо хтож має бути обтяжений тим новим податком? Знову ніхто інший, як нещасне село і мале містечко.

НЕ ТАКІ ДІЛА ЯК СЛОВА.

В якімже часі приходить уряд зі своїм проєктом примусової праці? В часі, коли зубожіння сільського населення доведене до краю. Не маю наміру цифрами виказувати це трагічне положення сільського населення. Ми мали нагоду в цьому році чути про дуже тяжке положення села вже з уст не опозиційних партій, але з уст п. міністра хліборобства в соймі і п. премієра в сенаті.

Село голодне і без гроша. Чи невідомо нам, що хліб у селянській хаті віддавна перестав уже бути поживою. Щасливий той, що має ще картоплю, а ще щасливіший той, що може їх посолити, бо нині одинокою омастою на на селі, то сіль, а й тої часто не стає.

Маємо відомости, що цілі полоси у східних і полудневих воєвідствах голодують. І то вже не тільки в Карпатах і на поліських болотах, але в найбільше врожайних подільських повітах. У тій хвилині не можна вже говорити про недожкивлювання сільського населення, про що донедавна так багато говорено. Тепер мусимо глянути правді в вічі і говорити про найстрашніші речі — про голод українського села.

Здавалося, що по останніх заявах міністрів, як також представників проурядової партії, село буде бодай частинно ощаджувати. Нічого подібного. Село мусить дальше поносити старі і нові податкові тягарі, а тепер нечувану річ у культурному світі, — податок у формі примусової праці.

Минули давно ті часи в Европі, коли гонено широкі маси населення в голоді і холоді до примусової праці, будови доріг, каналів, до осушування мочарів. Примусовими працями, як формою податку можуть почванитись тепер ще тільки заморські кольонії серед півдиких племен. Може похвалитись примусовою працею для своїх горожан сусід зі сходу — Совіти.

А тепер ми в соймі дебатуємо над таким самим законом. Має він на перший погляд невинну назву „чинщини" в натурі на деякі публичні цілі.

ЩО КАЖЕ ЗАКОН.

Скиньмо заслону з тої нібн невинної титулатури закону. Якимиж працями обтяжує новий закон населення сіл і міст. Говорить про те другий і четвертий артикул закону, а саме каже про меліорації, будову доріг, будову волосних і громадських домів, шкіл, домів для учителів, загосподарювання і залісення неужитків. Це все може діятись на території нерідного села, а на території волости, повіту, я навіть другого повіту тогож воєвідства.

Чи треба, мої панове, ще більше? Щож лишається поза тим для бідного селянина, де міг би дістати платну працю? Все має бути виконане безплатно.

У такому разі на щож платить село і містечко всі податки і додатки, на щож дороговий податок, коли й так мусять бути всі дороги збудовані безплатно селянськими руками. Чи той податок праці, той шарварок має служити до усунення безробіття на селі? Чи може ті панове, які укладали проєкт нинішнього закону є тої думки, що примусова праця то єдина форма усунення катастрофального безробіття на селі. Може тим панам здається дальше, що село купається в гараздах і достатках і може позволити собі на безплатну працю

ПОЖЕНУТЬ ГОЛОДНИХ

Село, як я сказав, без гроша. Ствердив це також і п. премієр у своїй промові в сенаті, кажучи, що один золотий на селі, то великий маєток і по тій заяві замість приступити до інвестиційних праць на селі, які дали би селянству бодай малий приплив гроша, приходиться з нічим іншим, як з примусовою безплатною працею.

Якже собі панове представляють, як піде цілими кільометрами від свого села без чобіт, босий голодний селянин на шарварок? Що візьме зі собою на дорогу в клуночок той нещасний селянин, коли вдома нема ані куска хліба, а в додатку лишає в хаті голодних дітей і жінку. Як зможе він у голоді працювати? Звідкиж візьме селянин знаряддя до праці? Рискаль і лопата вже давно знищені і нема за що купити нових, щоби скопати грядку на своїм городі.

Хто виживить коні, хто направить поломаний віз на шарварку? Про все те закон мовчить. Річ ясна, що ніхто інший, як селянин. Селянин платить податки і то точно, бо інакше екзекутор забере останній дорібок. Селянин має дати в додатку до всіх податків ще безплатну працю, а вкінці покрити кошти знаряддя праці, направи поломаного воза і прокормлення не тільки себе, але й коней. Отжеж на думку панів селянин є невичерпаним джерелом доходів для держави.

В ЕВРОПІ ІНАКШЕ.

Не шарварки, не безплатну працю дає в теперішню хвилину кризи Европа для свого села. Будує дороги, перепроваджує меліорації з публичних фондів, а щож з нашими 100-міліоновими „фондами праці"? Хтож з них користає? Користають з них усі, тільки не село, а в першу чергу не українське село. Отже з чого має платити селянин податок, коли нема зарібку, коли не може і по найнижчих цінах продати своїх продуктів. Не шарварки треба дати безробітному селу, а працю, яку дає культурний світ своїм горожанам.

ЧОМУ ТІЛЬКИ СЕЛО?

Ще одно питання ставить селянин. Чому тільки село засуджене на примусову працю? Чому не вводиться шарварку у великому місті? В місті вистане заплатити податок, а на селі треба ще додати примусову безплатну працю. Для міста, для великих капіталістів і фабрикантів вистане не платити податків, бо з ни певні, що в слушний час прийде для них амнестія. Чому отже капіталіст чи фабрикант, які постійно вміють викручуватися від плачення податків, мають зате привілеї, А чому бідний селянин, який відіймає собі від уст, щоби платити податок, мусить у додатку голодний йти на шарварок?

У місті платна праця. В місті державна поміч для безробітних — на селі голод, на селі безробіття, а в додатку ще й шарварок. І це називається „фронтом до села"? Так, це фронт, але на винищення села.

ВСЕВЛАДНИЙ РОЗКАЗ.

Хто рішає про примусову працю? Ніхто инший як воєвода, староста і війт. Управді закон каже, що голос у тих справах мають і хліборобські палати, повітові ради і волосні ради. Але знаємо, в яких часах живемо, знаємо, яку ролю відграють ті так звані виборні самоурядові органи. Знаємо, що не мають вони ніякого голосу, бо мусять слухати тих, які їх „вибрали". Отже не воля громадянина, не дійсна потреба населення буде рішати про примусову працю, а самоволя адміністраційних чинників. Вони рішають про все, про скількість днів праці, про спосіб праці, усталюють засади заміни праці на заплату в грошах, рішають коли і в якім часі має відбуватись шарварок. Словом рішають про все. З рішення про заміну праці на готівку скористає напевно великий земельний власник. Напевно можемо сказати, що цієї готівки за шарварок так само не заплатить, як не платить податків і дочекається, як не розложення на довгі літа сплати, то напевно чергової амнестії. Селянин буде працювати, а пан буде обіцювати заплату.

Отжеж чому, панове, в часі дискусії так обурювалися, коли шарварки названо правдивим іменем — панщиною? Ніяк інакше не можна назвати цієї примусової праці, цього шарварку, як новітньою панщиною, бо буде вона на розказ „вищого пана".

САМОПОМІЧ СЕЛА.

Українське село не є противне самопомочі села. Противно, населення села розуміє дуже добре вартість самопомочі і давало вже нераз цього докази, що вміє користуватися з цієї допомоги, однак населення села мусить вичувати і розуміти, що та праця піде в користь рідного села. Коли то відчуває, то йде на спільну працю з запалом, бо знає, що творить щось добре для співгорожан. Але в цім законі нема мови про ніяку свобідну волю громадян, є лише твердий розказ згори.

Нам всім ще в памяти „радісна творчість" повітових панів, що запроваджували „свята праці", на які гонено голодне сільське населення з цілих околиць для будови доріг. Памятаємо жалюгідні події в Ліську, де впали навіть селянські трупи. Населення розуміло це, як панщину і боронилося від неї як вміло.

Завершенням тих подій були масові судові розправи, у висліді яких засуджено лише 3-х селян, а й вони нині вже помилувані, бо всім стало відомим, що причиною тих людій були розказн старостів і панів з повітових рад. Такі то шарварки, такі то свята праці. Українське сільське населення, як я сказав, йде радо на працю для самопомочі свого рідного села, але тільки тоді, коли це вийде з його волі, а не під примусом буде гонене світами на шарваркову працю.

Нинішній закон, то не в інтересі сільського населення. Бідне сільське населення домагається праці і то праці платної, щоби могло сповнити всі свої тяжкі обовязки. Село не має права до заробітку, а має обовязок тяжкої примусової праці, тому не дивниця, що той новий закон не уважає за ніщо інше, як за своєрідну панщину.

Проти такої форми податку виступає цілий культурний світ, виступаємо і ми. Дайте працю для голодного села, дайте можливість життя для села!

За законом, котрий має дальше винищувати село, Український Клюб голосувати не буде.

—o—

Бійки безробітних з поліцією.

80 поліціянтів ранених.

ЛЬОНДОН, 22. 3. ПАТ. У графстві Монмавт 10.000 безробітних уладили похід, щоб запротестувати проти закону про безробіття. Коли поліція намагалася розігнати юрбу ґумовими палицями, безробітні обкидали її камінням. 80 ранених поліцаїв відвезли до шпиталю. Щойно сильніші відділи поліції привернули спокій.

—o—

Присилайте передплату!

Українське жіноцтво робить підсумки своєї праці.

ЗАГ. ЗБОРИ ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК У ЛЬВОВІ.

(Звідомлення.)

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД.

ВИЯСНЕННЯ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ" І СПРАВА ЖУРНАЛУ.

Представник „Сільського Господаря" інж. д-р *Е. Храплива* говорить після дискусії про співпрацю С. Г. в СУ так:

Справа господарської праці серед сільських господинь є вдавна журою С. Г. Треба було довгого часу, щоб цю справу С. Г. перевів тут і там у діло. Та коли перед С. Г. стануло питання, котра з організацій має виключно занятись справою сільсько-госп. праці серед господинь, наші установи порозумілись і поставили справу так, що це має робити СУ у тісному порозумінні з С. Г. Ясно, що там, де С. Г. таку працю веде, треба буде цю справу залагоджати у порозумінні з повітовими філіями СУ і С. Г. СУ мусить спеціяльно працювати для сільських господинь і то з національних, організаційних і господарських моментів. С. Г. і СУ видадуть небаром у цій справі спільні інструкції.

З черги забирає голос голова Над. Ради Видавничої Кооп. СУ п-і *О. Ціпановська*. Вона заявляє, що „Жінка" не думає бути ніякою конкуренцією іншим жін. журналам; має бути виключно ідеольоґічним часописом та насвітлювати всебічно жін. рух. СУ має 73 філії отже вона мусить бути самовистарчальна.

Відповідає теж п-і Ціпановська на запит одної з дискутанток про захоронку для дітей еміґрантів у Перемишлі, що цю захоронку вже витягнено під дах, що найде у ній приміщення 70 хлопців на вакаціях та просить про дальші датки, бо захоронка має довги, а кошти привозу дітей з Варшави й Каліша великі.

У справі „Жінки" забирає ще слово директорка кооперативи, п-і *Шепаровичева*, яка заявляє, що той часопис має вигляди на розвій та що найшов прихильну оцінку і тільки філії СУ не виконали своїх обовязків: не попрусилали уділів, а деякі не передплачують віодного числа. П-і Шепаровичева вичисляє ці недисципліновані філії, дехто з делегаток простує ці закиди. У справі журналу забирають ще голос Волощукова, Белейова та Сеникова.

В год. 12.30 дискусія скінчилася. Слово дістала ще п-і *Лівицька-Холодна*, яка відмітила велике значіння захоронки для дітей еміґрантів, що отак не пропадуть національно та подякувала СУ від Союзу Українок-Еміґранток за заходи у цій справі.

СПРАВА ДОРОСТУ СУ.

Після цього виголосила п-і *Евгенія Храплива* чи не найцікавіший в цих Заг. Зборів реферат, а саме реферат про те, як орґанізуватиме СУ свій дорост. Провідні його думки такі:

Виконуючи рішення УЖК про нац. виховання доросту, СУ починає його організацію. Ця організація вже давно налагоджена в культурних країнах, в нас мусить бути вроблена, бо дівчат вчеть у нас замало. Для цього при кружках СУ будуть створені гуртки для гром. вироблення, життєвої зарадности та доповнення їх освіти ріжними засобами, від ручних робіт до свят та відповідної пропаґанди включно. Правно нормує створення таких гуртків новий статут СУ, організаційне відношення до Централь, Філій і Кружків нормуватимуть правильники. Окрема комісія Гол. Виділу СУ виробить пляни праці для гуртків доросту. Постійні сходини з рефератами, прогульки, вистави праць, свята, спорт, курси і конкурси та освіта відповідним вишколом, що має 3-річний плян — оце засоби, що будуть цей дорост виховувати, очевидно у згоді з іншими виховними нашими установами. Комісія для доросту при Г. Виділі СУ розішле в цій справі інструкції до Філій вже небаром.

В дискусії над відчитом п-і Храпливої, що викликав оплески на салі, забирали ще голос Залізнякова, Чорнійова, Томашівська, Терпилякова, Стасів та Сеникова, відмічуючи головно вагу гуртків доросту та пропонуючи створити окремі пляни для вишколу доросту в місті й окремо на селі.

На закінчення дискусії у справі орґанізації доросту СУ забрав голос представник „Рідної Школи", д-р *І. Раковський*, що заявив:

Справа доросту, зокрема нашого, дуже важна. Цю справу беруть уже в руки наші сусіди і треба за неї братись якнайскорше. „Рідна Школа" в цьому напрямі багато зробила. не матиме нічого проти праці в тому напрямі СУ, навпаки, помагатиме йому. Буде склакана в тій справі конференція 4 виховних установ, що ту справу вирішить.

Заяву д-ра Раковського приняла *саля* теж оплесками. Після цього п-і Храплива відповідала тим, що дискутували над її рефератом.

На цьому дополудня наради Заг. Зборів скінчились і проголошено обідну перерву. Підчас неї багато пань залишилось на салі.

ПООБІДНІ НАРАДИ.

В год. 3 попол. наради почалися рефератом **пані Лідії Горбачевої на тему „Плекання рідної мови". Зміст його:**

Літературна мова — один з найважніших проявів нашого культурного життя. Нашу мову дуже поріжнили політичні умовини, життя в інших державах та недбайливість за неї. Тому треба про неї подбати. Треба користуватись „Рідною Мовою", а на матерях лежить завдання вчити говорити літературною мовою дітей. І тому жінка-українка мусить цій справі присвятити належну увагу. При СУ повинні повстати „Гуртки плекання рідної мови", цій справі мусять служити й бібліотеки кружків та голосні читання українських класиків. Ми повинні й самі вчитись мови і вчити других.

У тій справі забирають ще голос: Волошкова, Ратичева (доручає доповнювати бібліотеки кружків книжками про мовознавство та „Рідною Мовою") Парова та Пелевська (не давати мови в насміх і боронити її). Референтка дала їм відповідні вказівки.

В дальшій черзі відповідали ще на заторкнені в дискусії питання і проблеми референтки Білякова, Кисілевська, Храплива, Селезінкова, врешті пос. Мілена Рудницька, що віднітила значіння дискусії, яка дала багато вказівок та доручень для чергового Г. Виділу СУ у його праці. Широко розводиться пос. М. Рудницька зокрема над справою жіночої преси, доказуючи, що ніколи СУ не був ворогом „Жіночої Долі", „Жіночої Волі" і „Світу Молоді", бажає лиш деяких змін у тих часописах; проте „Жінка", як офіціоз СУ мусить бути першим у жіночій пресі, яку передплачують кружки і філії.

Під оплески салі ставить з черги **п-ні Лівицька-Холодна** пропозицію резолюції, яка від жіноцтва протестувалаб проти розбірки Софійського Собору в Києві — цієї святости цілої України.

СПРАВА ВКЛАДКИ.

До чергової точки нарад, справи членської вкладки, пос. М. Рудницька пропонує від Г. Виділу, щоби вкладка залишилася така сама, тобто 2 зол. річно з тим, що Філії й Кружки можуть ухвалити собі окрему вкладку на свої потреби.

Внесення Г. Виділу принято одноголосно.

З черги звіт Контрольної Комісії подала п-ні **Морозова,** відмічуючи конечність кращої вплати вкладок Філій та ставлючи внесок на уділення абсолюторії.

Поки відбудуться вибори нового Г. Виділу **пос. М. Рудницька,** як дотеперішна голова СУ дякує своїм співтоваришкам праці за всю посвяту та готовість, зокрема п-ні Шепаровичевій та сен. Кисілевській. Збори приняли цю заяву оплесками, так само грімкими оплесками на внесення сен. Кисілевської виявили Збори подяку голові пос. М. Рудницькій за її працю для товариства.

Збори ухвалили абсолюторію Виділові, що уступає, одноголосно.

П-і Ціпановська, як голова Комісії Матки відчитує листу пропонованих кандидатів до Виділу. Проект, щоб пос. Мілена Рудницька стала далі головою СУ, Збори приняли грімкими оплесками.

РЕЗОЛЮЦІЇ Й ЗАКІНЧЕННЯ.

Після цього пос. Мілена Рудницька під оплески перебирає дальший хід нарад та виголошує промову, в якій дякуючи за довіря, взиває всіх членів СУ до ще більшої єдности, щоб за

Є. Ю ПЕЛЕНСЬКИЙ.

Райнер Марія Рільке й Україна.

Україна в німецькому письменстві.

Захоплення чужинців красою України має вже свою історію. Мабуть не треба тут вичисляти таких імен, як Байрон, Віктор Гюго, Пушкін, Словацький, Меріме й багато інших найвизначніших творців світової літератури. Зокрема в Німеччині була своя довголітня традиція.

Ще 1769 р. записав у своїй подорожній книжці Гердер: „Україна стане колись новою Грецією; прекрасне підсоння цього краю, весела вдача народу, його музикальний талант, плодовита земля, колись проснуться: із тільки малих племен, якими чейже були колись греки, повстане велика, культурна нація: її межі простягнуться до Чорного Моря, а відтіля ген, у далекий світ".

Те, на чім в Україні зупинив свою увагу Гердер, а саме бадьора вдача й талант до мистецтв те вражало всіх мадрівників, що переїздили через наші землі. Такий, як у Гердера, направду щирий захват веться червоною ниткою крізь усі описи чужинецьких, зокрема німецьких подорожніх описів України.

Кілька літ по Гердері мандрував туди Ґотліб Ґмелін, що теж одмітив у своїх **Мандрівках** мистецьку кебету: „Українці розмірно побожні, одверті, приступні для кожного та замилувані в музиці й співі. Люблять чистоту й тому найбідніша українська хата куди привітніша, ніж найбагатший двір у Московщині".

1788 р. писав інший німець, Шерер французькою мовою: „Українська історія має багато схожости з історією стариннх греків і римлян: виховані як спартанці, озброєні як римляни, не завойовували горожани козацької республики чужих земель, але хоробро й завзято обороняли своїх вівтарів і домашнього багатття. З їхньої історії довідуємося якто батьки передавали синам у спадщині горде почуття незалежности та з гаслом „смерть або перемога" залишили їм як одиноке майно — шаблю". Шерер підкреслює тут ще другу, незвичайно важливу прикмету українців: хоробрість і замилування до волі. Це підніс теж перший історик української держави в німецькій науці, Йоган Хріястіян Енґель у своїй блискуче, як на свій час, написаній „Історії України й українських козаків, як теж Галичини й Володимирії".

Про замилування до волі пише й інший німецький мандрівник, що зобрив в Україну Георг Коль (1838): „Немає сумніву, що коли врешті знову розпадеться велитенське тіло російської імперії, Україна буде та її частина, що відорветься від неї і стане цілком незалежна. Ніч, у якій це станеться, вже наближається. Українці це цілком самобутній нарід, із власною мовою і власними історичними традиціями".

Найяскравіше підкреслювали додатні риси українців всі ці чужинці, що мали змогу прирівняти Україну до якоїнебудь сусідньої країни, зокрема Московщини. Барон Гакстгавзен, що пізнав ці дві країни в 40-их рр. написав у своїх „Студіях": „Українці є протилежністю москалів. Українець є вдумчивий, запальний, радо згадує минуле свойого народу й впивається спогадами про геройські подвиги своїх предків. Коли його спитати: хто він, то він відповість із радісною гордістю: я — козак. Українці це поетичний, багатий уявою нарід й тому легко собі уявити, яка сила народних пісень, казок і переказів у них збереглася. Вони мають великий талант до мистецтва, а до співу створений у них дзвінкий голос, чутке ухо й память... Непомірно більше, ніж у москалів, розвинуте в українців і естетичне почуття. Вони мають теж талант до рисунків і малярства. В цілій низці поменших рис характеру, помічується, що українці мають куди більше змислу для краси, ніж москалі". (Д. б.)

ти рішучий відпір всяким затіям на т-во та спробам розбити його.

Цю промову Заг. Збори приняли теж щирими оплесками.

Нарешті голова Резолюційної Комісії, д-р Кононенко, відчитує виготовлені Комісією резолюції у справах організаційних, культ.-освітних, плекання нар. мистецтва, сільсько-господарських, кооперативних, фінансових, звязків з міжнародніми жіночими організаціями, та журналу „Жінка", які Збори приняли одноголосно. Резолюційна Комісія запропонувала теж письменну подяку Діловому Комітетові УЖК, та протест проти руйнування Софійського Собору, які Збори ухвалили оплесками.

На закінчення Заг. Зборів забирає голос пос. Міляна Рудницька. Говорить:

Зачинається, сестри, наш будень. Вернемося до його праці з оптимізмом та вірою в себе. Дякую Вам, делегатки, та Вам, представники установ і преси. Вертайтеся до нової праці! Прощайте.

Делегатки ще довго залишалися на салі, обговорюючи підсумки свого важного зїзду — чергового етапу у відповідальній праці великої організації українського жіноцтва — Союзу Українок.

•

В оба дні Заг. Зборів СУ працював у сусідних з Жовтою Салею кімнатах безалькогольний буфет, влаштований головно старанням п-ні Монастирської, що вложила в нього дуже багато праці.

Анатоль Курдидик.

Серед галицьких „русских".

ОДИН „РУССКИЙ" СВЯЩЕНИК ПОГРОЖУЄ НА ВУЛИЦІ ДРУГОМУ.

Вчорашня „Ґазета Поранна" поміщує досить пікантну статтейку, яка боронить адгерентів Міхала Бачинського і новоспеченого організатора нової „русскої" „партії" (без „партії" Міхал Бачинський не може чейже сягати по мандат), о. Івана Палія перед — послом о. Яворським. Тому, що о. Яворський недавно „знову „опреділився" як член „Русскої Селянської Організації" (та станув на становищі „єдінства русскаво народа і русской культури", що проте йому не перешкоджує перед поляками заперечувати, наче він росіянин), стаття „Ґазети Поранної" бє і по РСО, що спроневірилась Міхалові Бачинському. (Редактори „Ґазети Поранної" видно не знають, що голова РСО Ґулла такий „дипльомат", що стоїть на чолі „партії", що найгостріше лає і осуджує Міхала Бачинського, та одночасно користає з посольських впливів тогож Бачинського, їздить з ним у спільних делегаціях до Варшави і робить на терені Ставропигії спільні фінансові трансакції!).

Найцікавіше в тій статтейці, яку очевидно приніс до редакції „Ґазети Поранної" або сам о. Палій або його покровитель, це те, що недавно посол о. Яворський чигав на о. Палія, як той виходив з Народнього Дому, накинувся на нього лайкою та погрожував наслати на нього свого сина. о. Палій дуже жаліється на таке слабе почуття священичої солідарности і любови ближнього...

Яке їхало — таке здибало. І Палій і Яворський і Бачинський — це все одна невеличка, але „чесна" кумпанія і справді дуже важко рішитися, в якій черзі ставити їх при клясифікації їхніх особистих і громадських чеснот...

„Хліборобський Шлях" відкликує свої закиди.

З СУДОВОЇ САЛІ.

В січні ц. р. „Хліборобський Шлях" оголосив статтю п. н. „Хто платить, той має право диктувати". У тій статті була ціла низка закидів образливих для головного редактора „Діла" Василя Мудрого і співредактора того часопису Івана Кедрина-Рудницького. Знаючи з досвіду, що ані спростування на підставі 19 §, ані відклик до Товариства Письменників і Журналістів не зупиняє редактора „Хліборобського Шляху" від писання статтей повних особистих образ, обидва названі редактори подали скаргу до суду.

Вчора, 22. ц. м., в окружному суді у Львові відбулася розправа. Обвинуваченого д-ра **Івана Гладиловича** заступав **д-р Вол. Старосольський**, ред. **Василя Мудрого і І. Кедрина** заступав пос. **д-р Степан Біляк.** На початку розправи суддя п. **Льокер** запропонував мирне полагодження спору, на що обидві сторони згодилися. У найближчому числі „Хліборобського Шляху" має появитися така декларація редактора і видавця того часопису:

„Зміст статті „Хто платить, той має право диктувати", поміщеної у газеті „Хліборобський Шлях" з 6. І. 1935, полягає на фальшивих інформаціях, які дістала Редакція. Тому Редакція, переконавшись про помилковість інформацій, ту статтю відкликує і перепрошує редакторів газети „Діло" Василя Мудрого та Івана Кедрина-Рудницького за мимовільно зроблену їм кривду".

З польської преси.

Погрожування послам, що будуть голосувати проти нової конституції.

Центральний варшавський орган ББ „Ґазета Польска" принесла 21. ц. м. передову статтю п. н. „Напередодні", в якій переконує всіх, що заповідь щодо зміни конституції не була блефом, що конституція буде змінена і що та зміна не буде лише формальна, але й принесе глибоку переміну в цілому державному устрою. Все це булоб у порядку, колиб не дивно поденервований і войовничий тон статті та її погрози, якими вона старається стероризувати опозиційних послів. Взагалі стаття робить таке враження, начеб її писав не публіцист та політик, а хтось зовсім інший, що вважає можливим і доцільним звертатись у такий спосіб, у такій формі, з якимсь „ультиматумом" до послів: або будете голосувати за зміною конституції, або ми вас знищимо! Справді, дивна публіцистика і дивні звичаї...

Читаємо там буквально м. і. таке:

„Тому день рішення нової конституції буде великим днем. Не йтиме лише про кінець періоду, що розпочався 12. травня 1926. Це буде також початок нового періоду. Періоду може труднішого і важнішого. Бо зусилля, яке досі було поділене поміж одночасну перебудову життя і перебудову права — відтепер мусить зосередитись цілком на тому, що завжди найважніше — на передумові самого лише життя.

І тому, так як помилялися ті, що гадали, що нова конституція не буде рішена, так само помиляються ті, які думають, що її рішення нічого не змінить. Перша омана зродилася з глупоти, друга родиться зі звичайної бездумчивости. Але одно і друге є однаково оманою.

Бо мусить змінитися чимало. Мусить змінитися передовсім внутрішня конструкція політичного життя, що все ще формується на підставі старої схеми партій, а не людей, нумерків, а не індивідуальностей, сильних уст, а не сильних характерів, партійних заслуг, а не заслуг громадських. Оце один — навіть не найважніший приклад за те, що день вирішення нової конституції буде не тільки днем, в якому зачиниться віко над Польщею минулого, Польщею бунтарства, соймиків і ліберум вето, фракцій, золотої свободи, балакунства і безкарности, „шапки і шаблі", патріотичного базікання і чужих аґентур, соймократії і немочі, — але також днем вступу до нового життя, життя, що його прийдеться щойно творити. І не тільки створити, але свідомим зусиллям замінити помалу у нову традицію Польщі.

Те, що пишемо, пишемо знову поважно. Все нам одно, чи мудрагелі опозиціоністи схотять повірити в те, чи дальше шукатимуть потіхи у будуванні собі домиків з карт власних статтей, в яких гадають перечекати бурю, яка надходить. Щонебудь зроблять, не стримають бігу подій, не завернуть пливучої ріки. Заки ввійде в життя нове життя — вже ті, які в новому житті місця не найдуть — самі на себе видадуть присуд. В моменті голосування двері, крізь які будуть виходити голосуючі проти конституції, ті двері вестимуть не до кулюарів, не до соймового буфету, не до давнього життя... Ті двері вестимуть до політичного небуття. Хто ними вийде — за життя відійде в неповоротну минувшину..."

Гадаємо, що замісць тієї всієї напушеної і погрозливої промови, краще було сказати просто і ясно: після нової конституції прийде зміна виборчої ординації, яка полягатиме на тому, щоби: 1) скасувати систему голосування на числа, а ввести систему особистих кандидатур і 2) замкнути вступ до сойму всій опозиції. І на тому має полягати „нове життя"...

Інвестиційна позичка і закон

про клясифікацію ґрунтів.

На вчорашнім засіданні сойм приняв закон про оподаткування товщів, щоб обмежити довіз штучних товщів. Опісля пос. Ґлінський реферував проект закону інвестиційної позички.

В дискусії промовляв пос. *Любомир Макарушка* заявляючи, що Українська Парляментарна Репрезентація буде голосувати проти позички. Підкреслив необхідність реґуляції гірських рік у Східній Галичині. Тимчасом прем. Козловський говорив тільки про реґуляцію рік Вислока і Дунайця та допливів Висли. Після того сойм приняв проект закону про інвестиційну позичку і змінений проект закону про клясифікацію ґрунтів. Міністер хліборобства Понятовський згадав, що клясифікація ґрунтів улекшить не тільки вимір ґрунтового податку, але також переведення комасації та поділ кредитів. Кошти клясифікації сягатимуть 15 міліонів. Проект цього закону приняв сойм одноголосно.

—o—

Нові кредити на зброєння Франції.

Французький міністер війни про зброєння.

ПАРИЖ, 22.3. ПАТ. На вчорашнім засіданні військової комісії палати послів ген. Морен виголосив довшу промову про зріст збройних сил у Німеччині. Ген. Морен згадав, що німецька армія буде складатися з 29 дивізій піхоти, трьох дивізій кінноти, одної змоторизованої дивізії і 11 інших дивізій. Число вояків дійде до 500 тисяч. Міністер звернув увагу на військове виховання молоді і ствердив, що обовязкова служба по таборах праці рівняється однорічній обовязковій службі при війську. Тому військова служба у Німеччині в дійсности буде тревати два роки, а не один рік як запевняє німецький уряд. Опісля міністер домагався продовжити військову службу у Франції в роках 1935 до 1940 і покликати новобранців у 20 р. життя замість у 21 р. Крім того міністер підкреслив необхідність призначити нові кредити на військові цілі.

Жалоба на Чехословаччину до Ліґи Націй.

УЖГОРОД, 22. 3. ПАТ. Делеґація „Автономного Земледільського Союзу" склала на руки краєвого ґубернатора в Ужгороді протест проти останніх масових ревізій по приватних помешканнях і в домівках тої партії. Одночасно делеґація телеґрафічно вислала жалобу до Ліґи Націй проти поведінки чеської влади.

—o—

Перед Загальними Зборами

Наукового Товариства ім. Шевченка.

У ч. 72. „Діла" з дня 19. березня ц. р. поміщено статтю про „Теперішній стан Наукового Товариства ім. Шевченка та його завдання", в якій автор, покликуючись на цифри, взяті довільно із зіставлення рахунків, оголошеного уступаючим Виділом Т-ва, представляє в чорних красках його стан, спричинюючи занепокоєння серед членів Товариства. Тенор статті такий, що уступаючий Виділ вибраний 20. XI. 1923. р. під кличем санації на чолі з головою д-ром Володимиром Левицьким свого завдання не сповнив. Матеріяльний стан товариства не покращав, а погіршився і то не через видатки на наукові цілі, для яких Т-во основано, а які зменшились нижче допустимої міри, а через дефіцитовий стан підприємств, які очевидно, зідають майно Товариства. Злий стан підприємств не перешкодив тому, що управителеві одного дефіцитового підприємства ще й підвищено платню.

Як член уступаючого Виділу НТШ та референт одного його підприємства, вважаю своїм обовязком в інтересі установи виснити коротко фактичний стан. Не буду при тому вдаватись в докладнішу аналізу рахунків та білянсу Товариства, бо зробить це певно на Загальних Зборах Контрольна Комісія, зложена з наших найвизначніших торговельно-фінансових фахівців, які контролі маєткового стану Т-ва, а зокрема його підприємств, присвятили цього року вийнятково багато уваги. Зазначу лише, що уступаючому голові Товариства завдяки невсипучій дбайливості й строго передуманому господарчому плянові удалось при скромній допомозі членів Виділу протягом двох літ урядування довести до цілковитого зрівноваження білянсу Товариства, бо коли білянс за рік 1932. виказує астрономічну, як на наші обставини, цифру загального недобору 79.439 зол., то в р. 1933. недобір спадає до 41.174 зол. а в р. 1934 редукується до 5.694 зол. Таксамо зменшилися помітно недобори підприємств, які давали в заокруглених цифрах до одного золотого:

в році	друкарня	переплетня	книгарня
1932	45231	2571	11068
1933	19827	1793	9912
1934	1063	зиск 2907	5113

Зменшення недоборів підприємств є дальшим доказом санації відносин, коли взяти під увагу застрашаючу крізу, яка унерухомила, а то й заломила сотки й тисячі куди краще уфундованих підприємств, не лише наших, але й державної нації. Коли ж зважити обставину, що друкарня й книгарня зобовязані були в 1934. р. виплатити 6676 зол. емеритури, яку в разі зліквідування підприємств мусілаб заплатити головна управа, то покажеться, що підприємства в минулому році вже були не лише самовистарчальні, але й виказали зиск 2457 зол. Слід зазначити, що страти підприємств ніколи не покривались доходами, призначеними на наукові цілі, але зїдали частинно прибутки надбані ними самими в часах кращої конюнктури. Наукові установи Т-ва користали навіть у дефіцитових роках із поважних свідчень у натурі зі сторони підприємств, що очевидно обнижували більше або менше їх доходовість, збільшуючи тим самим недобори. На зменшення недоборів підприємств впливала в значній мірі редукція платень не лише персоналові, але й управителів, яку за час двох літ переводилось доволі радикально: а саме, платню управителя друкарні й переплетні на 20 прц., а платню персоналу книгарні обнижено раз на 25 прц., а другий раз на 10—25 прц., при чому обнижка обняла теж дуже низьку підставову платню управителя, а його тантієму зредуковано до 50 прц. висоти умовленої в контракті. Кошт складу в друкарні, який у 1923. р. виносив около 85 прц. коштів друку, обнизився в 1934. р. на около 50 прц. Наведений у статті зріст коштів управи друкарні з 4364 зол. в 1935. р. на 7020 зол. в 1934. р. є позірний, бо в тім році передано управу друкарні управителеві переплетні, перекидаючи рівночасно значну частину його платні з рахунку переплетні на рахунок друкарні, внаслідок чого рівночасно з підвишкою коштів адміністрації друкарні обнизились відповідно видатки адміністрації переплетні з 5795 зол. на 1740 зол., що дає в загальній сумі обнижку коштів адміністрації обох підприємств разом на суму 1399 зол. Незначний зріст платень персоналу книгарні пояснюється дуже поважним зростом оборотів цієї установи в 1934. р. Приділення 1500 долярів з консолідаційної позички на частинну сплату довгів книгарні було згідне з ухвалою Надзвичайних Загальних Зборів з 18. II. 1934. р. а було конечне з огляду на те, що книгарня рівночасно з затягненням гіпотечної позички у Галицькій Касі Ощадности стратила там доволі поважний векслевий кредит. Цю частину позички книгарня сплачує з власних прибутків, а на наукові цілі затягненої позички всеодно навіть частинно не вільно було ужити, бо Надзвичайні Загальні Збори, ухвалюючи її, виразно заборонили вжити її на консумційні цілі.

Куріозний є закид автора щодо втрати 1406 зол. з дому при вул. Чарнецького 24., спричинений саме обставиною, що цей дім майже в цілости віддано на наукові цілі, спричинюючи тим самим дефіцит цієї камениці. А вже незрозумілий є заміт, що бібліотека не розпоряджала доходами за дублети, що в 1934. р. виносили 746 зол. супроти 17171 зол. видатків на бібліотеку, при чім зазначується, що бібліотека окремої каси не веде, а всі виплати переводить каса головної управи.

Брак часу і місця не дозволяє мені на аналізу зобовязань підприємств. Обмежусь до ствердження, що всі зобовязання мають з надвишкою покриття в майні і довжниках кожного підприємства оцінених у зіставленнях рахунків дуже обережно. Зобовязання вирівнюють підприємства точно і я певний, що довіря, яким користуються у своїх і чужих не захитають ніякі неслушні закиди.

Покликові автора до масової жертвенности українського громадянства на наукові цілі Т-ва бажаю якнайкращого успіху. Однак зазначую, що дотеперішня наукова діяльність Т-ва базувалась передовсім на трьох чинниках: на індивідуальних жертвах ідейних фундаторів і меценатів, на допомозі держави та на прибутках з власних підприємств. Побачимо, котрий з чинників покажеться в майбутності домінуючим і чи буде можна здобути нові; на всякий випадок удержання підприємств вважаю за річ конечну і побажану навіть для наукових установ Т-ва, які і в час найлютішої крізи користали з їх видатної допомоги і без яких навіть така скромна науково-видавнича діяльність, яку виказав уступаючий Виділ, не була би можлива.

На основі предложених рахункових зіставлень я переконаний, що небавом вже всі підприємства покажуться доходовими, а надіюсь цього в першу чергу з друкарні, яка за головування д-ра Левицького основно змодернізувалася. Книгарня, перша й одинока до недавна на всіх українських землях, має разом зі своїми 5-ма філіями до сповнення дуже поважні культурні завдання і в минулому році осягнула майже повну фінансову рівновагу.

Повищі виснення призначені для ширшого загалу та цих членів Т-ва, що не зможуть взяти участи у чергових Загальних Зборах, кінчу поглядом, що кожний Виділ, який обійме керму Товариства буде змушений прикроювати видатки на наукові цілі до загальної фінансової ситуації Товариства; інакша тактика може захитати не лише наукову діяльність, але й екзистенцію Товариства. Допускаю очевидно дрібні „ухили" від цієї засади, яких допускався зрештою і уступаючий голова в користь наукових інтересів Товариства.

Інж. Юліян Мудрак.
член Виділу і референт книгарні НТШ.

Два міліярди долярів на допомогу

комбатантам.

ВАШИНГТОН, 22. 3. ПАТ. Палата репрезентантів 180 голосами проти 157 рішила, щоби колишнім воякам світової війни уряд призначив два міліярди долярів на допомоги.

Ревізії й арештування на Луччині.

В селі Киверцях луцького повіту невідомі люди розліпили дня 4. березня ц. р. декілька летючок О. У. Н. на телеграфічних стовпах. На другий день поліція перевела ревізію та арештувала в Киверцях 32 літнього А. Круцького, Микиту Дроздюка і Теодора Миськова і відставила їх до судових арештів у Луцьку.

Поліський воєвода на авдієнції у президента Мосціцького.

Аґ. „Всхуд" повідомляє, що в Варшаві є тепер у службових справах львівський воєвода Беліна Пражмовський. Рівночасно є там краківський воєвода Квасневський, шлеський Гражинський, волинський Юзефський, люблинський Рожнецький, келецький Дзядош, і поліський Костек-Бернацький.

Президент Польщі Мосціцький приняв на авдієнції поліського воєводу Костека-Бернацького.

Японія і німецькі дозброєння.

ТОКІО, 22. 3. ПАТ. Аґ. Ренґо повідомляє, що становище Японії в звязку з положенням яке витворилося наслідком дозброєнь Німеччини, не зміниться. Японія й далі вестиме вичікуючу політику.

Перед новою мобілізацією в Італії.

РИМ, 22. 3. ПАТ. Райтер повідомляє: Державний підсекретар ґен. Байстроччі заявив у парляменті, що італійський уряд рішив скоротити військову службу, яка тягнеться тепер 18 місяців. Одначе її не скоротять тепер. З уваги на нинішне положення в Европі не можна говорити взагалі про переведення цих реформ ні перевести демобілізації тих річників, які недавно покликали до війська. Ґен. Байстроччі додав, що не знати, чи інших річників теж не покличуть до війська.

Абісинія насторожилась.

„Дейлі Телеґраф" повідомляє з Аддіс-Абеби: Цісар Абісинії приказав начальникам усіх провінцій вернутись на свої становища, щоби бути приготованим на всі несподіванки. Абісинський посол у Женеві передав кілька нот свого уряду представникам декількох держав з виясненням, що можливо ще відновити переговори між Абісинією й Італією.

Арештування комуністів в Еспанії.

МАДРИД, 22. 3. ПАТ. Еспанська поліція перевела масові арештування між комуністами, які підготовляли переворот в окрузі Артона.

—o—

Мін. Іден поїде до Праги.

ЛЬОНДОН, 22. 3. ПАТ. Офіційний комунікат каже, що мін. Іден з Варшави віїде до Праги і звідтіля до Льондону. З Варшави виїде в середу 3. квітня ц. р. вечором і до Праги прийде у четвер рано. У Празі конферуватиме три години з мін. Бенешем і після того відлетить до Льондону.

—o—

Ліндберґова дитина живе?

НЮЙОРК, 22. 3. ПАТ. Жінка засудженого на смерть Гавптмана, як кажуть, шукатиме Ліндберґової дитини в Детройті. Часописи повідомляють, що Гавптманова жінка дістала анонімний лист, у якому сказано, що той, який схопив Ліндберґову дитину, перед смертю признався одному ґанґстерові, що дитина живе. Сталося воно, мовляв, так, що ті, які викрали дитину викопали на цвинтарі біля Нюйорку тіло якоїсь іншої дитини, зодягли її в одежину Ліндберґового синка та підкинули недалеко Ліндберґової хати. А що бандити знали, що банкноти, які дістали як викуп, були позначені, тому дитину підкинули в одному кінотеатрі. З кінотеатру дитина дісталася опісля до сиротинця. Поліційна влада в Ню Джерзі заявляє, що нема найменшого сумніву, що Ліндберґова дитина не живе.

—o—

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПРО МИР.

ПАРИЖ, 22. 3. ПАТ. З Риму повідомляють, що папа Пій XI. кінчить енцикліку про необхідність вдержати мир. Енцикліка обговорить теперішне, міжнародне політичне положення.

Змова комуністів у Бесарабії.

БУКАРЕШТ, 22. 3. ПАТ. В Бендерах у Бесарабії влада викрила широко розгалужену змову комуністів. Влада перевела масові арештування.

БОЛЬШЕВИКИ НАГНАЛИ СВОГО КОМІСАРЯ.

МОСКВА, 22. 3. ПАТ. Большевицький уряд усунув заступника комісаря закордонної торговлі Фрумкіна. Офіційний комунікат не подає причин димісії.

ІТАЛІЯ МОЖЕ ВИСТАВИТИ 7-МІЛІОНОВУ АРМІЮ.

РИМ, 22. 3. ПАТ. Ген. Байстрочі заявив, що Італія може скоротити час військової служби, бо має багато новобранців. Італійські закони передбачують військове виховання перед військом і вишкіл мужчин після військової служби. Крім того по школах викладають військові предмети. Тому Італія може виставити 7-міліонову армію, бо вояками вважає закон усіх мужчин від 18 до 55 р. життя. Далі ген. Байстрочі ствердив, що майбутня війна матиме рухомий характетр. Італійські війська склали іспит зі своєї справности підчас минулорічних маневрів в Апенінах.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Канц. Гітлер приїхав до Вісбадену на триденний відпочинок.

— Генеральний секретаріят Ліги Націй, одержавши ноту від французького уряду, повідомив телефонічно всіх членів Ради Ліги про зміст ноти.

— Уряд Злучених Держав не вишле ноти з протестом до Німеччини за нарушення військових постанов договору між Злученими Державами і Німеччиною.

— Еспанські кортези рішили притягнути до відповідальности колишнього прем. Азану і міністра внутр. справ Квірога за торговлю зброєю.

— Французький парлямент ратифікував 555 голосами проти 5 договір Франції з Італією у справі африканських кольоній.

— До Аддіс-Абеби приїхав майор Стефен, представник фабрик Юнкерса, на переговори з абісинським урядом у справі доставки зброї. Кажуть, що Стефен доставляв зброю Абд-ель-Крімові підчас повстання ріфенів у Мароку в 1925. р.

—o—

Зударились два літаки.

МУКДЕН, 22. 3. ПАТ. У провінції Джеголь коло Ченг-Те зударились два літаки в насліпок мряки. Один старшина і 4 летуни згинули.

—o—

Гидроплян упав до моря.

БРЕСТ, 22. 3. ПАТ. Підчас вправ упав до моря гидроплян воєнної маринарки, який почав горіти з невідомих причин у повітрі. Шість членів залоги згинуло.

—o—

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського,** Львів вул. Капітульна 3, I. пов. тел. 54-46. Приймає футра до перехову на літо. 1138

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорущина 3, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матераци по 7 зол. 639 52-100

— **Першорядне фризієрське і косметичне** заведення для Пань і Панів Т. Кутковського, Сикстуська 14. Тел. 106-88. 1119 5-15

— **Відчит д-ра Дм. Донцова** п. з. „Література і наша доба", відбудеться в неділю 24. березня в год. 6. веч. в салі „Бесіди" (Нар. Дім). 1148 2-2

— **Відчит про „Українське різьбарство"** виголосить сьогодні у суботу 23. III. в год. 6. пополудні в салі „Бесіди" Павло Ковжун. Відчит обговорить коротко розвиток нашого різьбарства від найдавніших часів, а докладніше сучасне різьбарство, його напрямки і досягнення та буде богато ілюстрований прецікавими, зовсім дотепер невідомими у нас творами наших майстрів. З цієї ділянки української культури під цей час, на жаль, нема ніякої літератури, тому для аматорів мистецтва — особливо старшої студіюючої молоді інформації, що подасть прелеґент будуть напевне цікаві. Вступ за добровільними датками.

— **Фізика XX. століття.** Третій відчит з цього циклю виголосить (польською мовою) в суботу 23. н. м. в 19. год. у салі фізикального інституту львівського університету (вул. Длугоша 8) д-р Андрій **Ластовецький** на тему: „Чи можливий лет на місяць?" Відчит буде ілюстрований світлинами.

— **Габілітація.** Д-р Ярослав Пастернак, директор Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, габілітувався на доцента при катедрі передісторичної археольогії в українськім університеті в Празі.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні держ. кляс. льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 75332. 10.000 зол. на ч. 48773. 5.000 зол. на ч. 128921 165912 117688. 2.000 зол. на ч. 149 97254 129777. 1.000 зол. на ч. 50186 100730 115523 13996 40814 81858 9920 171080. 500 зол. на ч. 15802 98004 146341 175132 175156 5310 15991 52511 97124 119174. 400 зол. на ч. 35890 63508 72205 80838 131746 135939 162540 172186 1284 6322 26193 57082 116733 134429 166195 165969. 250 зол. на ч. 1613 6436 7734 39470 53038 54030 54953 66957 70929 73382 80554 87052 123677 123820 158219 157664 169779 171859 181715 23135 42945 54212 83149 83347 93868 97077 122480 124782 130706 135310 148027 159416 163609 166046.

— **Картелі нищать наш промисл.** Одна з наших косметичних фабрик, яка в короткому часі здобула собі загальне признання своїми першорядними косметичними виробами і дуже добре їх впровадила, одержала тубки на пасту до зубів усередині зле поциновані. Через те паста по якомусь часі в тубці місцями зчорніла. Доти на фабрика де лише могла, стягнула з розпродажі таку пасту до зубів, однак всежтаки одна частина дісталась до рук консументів. Треба знати, що фабрики тубок утворили картель і фабриканти є цілковито залежні щодо достави і цін від централі картелю фабрик тубок „Тубкор" у Варшаві. Щойно на енергійну інтервенцію управи фабрики у Варшаві та інтервенцію деяких міродайних чинників, наша фабрика запевнила собі доставу добре виконаних туб, так що на будуче картель не зможе більше шкодити.

— **Обмеження екзекуцій на селі.** Міністерство скарбу обмежило речинці, коли можна переводити екзекуції на селі, особливо у дрібних рільників. Скарбові уряди можуть приступити до екзекуції належитости в користь чужих вірителів одночасно з екзекуцією першої або другої рати ґрунтового податку, отже в часі після 1. липня або 1. лютого.

— **Вуголь потаніє.** В найближчому часі вуглеві копальні на Горішньому Шлеську і в домбровському басейні мають устійнити новий цінник. З уваги на закінчення зимового сезону і зменшене запотребування вугля ціни вугля спадуть на 5 проц.

— **1. квітня починається урядування скарбової палати в Станиславові.** Скарбова палата II. у Львові, яка від 1. квітня матиме постійний осідок у Станиславові, приготовляється вже до виїзду. Вже почали висилати транспорти актів до Станиславова, до осідку Скарбової Палати при вул. Карпінського 7, будинок маґістрату. В найближчий понеділок виїздять службовці та почнуть урядування. 1. квітня має початися нормальне урядування.

— **Безробіття росте.** З днем 16. ц. м. зареєстровано в Польщі 520.203 безробітних, отже на 3.155 більше від попереднього тижня. Надіються, що як розпічнуться будівельні роботи, число безробітних буде спадати.

— **Перші весняні дні.** Від 2 днів відчули мешканці Львова перші справжні весняні подуви. Більшість громадян зміняє кожухи та футра на пальта, бодай осінні. Жінки не вагаються вже показувати свої модні солом'яні капелюхи, ще не завсіди достроєні до решти одягу. Крамничні вистави мають великий успіх: люди порівнюють виписані там ціни зі своїм буджетом. Весна припадає не в добру пору — під кінець місяця.

— **Радіостація в Луцьку.** Урядові чинники Луцька, як зачувати, роблять заходи, щоби створити тут радіову станцію для трансмітування авдицій столичної та інших станцій.

— **Пють більше пива.** Статистика виказує, що в лютім ц. р. випили в Польщі 58 тисяч гектолітрів пива. В порівнанні з місяцем січнем конзумція пива зросла на 18 прц., а з місяцем лютим минулого року на 5.4 прц. Надіються, що дальші місяці ц. р. викажуть дальший зріст конзумції пива.

— **Не в Китаю, а у Львові.** Недавно явився в IV. комісаріяті львівської дільниці Личаків п. Іван Мацейовський, бувший службовик пекарні „Якір". Туди пішов він на візвання, яке одержав з цього комісаріяту в справі якоїсь провірки щодо побирання підмоги, як безробітний. П. Мацейовський предложив свої документи, виставлені в українській мові кооперативою „Якір". Всі службовики в цьому комісаріяті числом около десяти ходили один від другого та приглядалися цим документам, бо ніхто з них не міг прочитати та зрозуміти, що в них написано. Документи, виставлені в українській мові,

вернули після довгої мандрівки до рук власника, а IV. комісаріят таки не довідався та не провірив даних щодо п. Мацейовського, бо не було їх кому прочитати. Повищий факт представив п. Мацейовський в Народній Організації Українців м. Львова. Таких і тим подібних фактів Н. О. зареєстровує більше. Є вони буденним явищем у Львові і то в ріжних міських або державних установах.

— **Відкопали місто зперед 2000 літ.** Від двох літ вели польські археольоги розкопи біля містечка Берестє Куявське коло Влоцлавка. Тепер докопалися до останків міста зперед 2.000 літ. Натрапили на 22 доми, кожний довгий на 40 м. Доми ці без вікон, із довгих бельок. У домах найшли багато предметів із костей, каменя та міді. З рисунків, які там є, виходить, що жило там якесь семітське племя, а прийшло мабуть із над берегів Середземного Моря.

— **Арештування соціялістів.** В Калуші арештовано з доручення адміністраційної влади трьох соціялістичних діячів: голову ППС. Копенецького, голову УСДП. Сметанського і голову ТУР. Новіцького.

— **Судовий позов за сходи.** До городського суду в Перемишлі вплинула скарга архітекта Рудницького проти гр. кат. капітули як властительки будинку, де находиться суд. В листопаді м. р. арх. Рудницький, ідучи до суду, упав на сходах і зломив ногу. Тепер домагається відшкодування на 10.000 зол., мовлячи, що причиною упадку була хибна будова сходів.

— **Коморник дефравдант.** З доручення слідчої влади у Володимирі арештовано коморника Стефана Зелінського. Доходження виявило, що Зелінський здефравдував більшу суму чужих грошей.

— **Львівська хроніка.** Зі Львова пропала 17 літна абсольвентка торговельної школи, Ґеновефа Речухівна, донька службовця „Пасти", зам. при вул. Тарновського. — Міська управа рішила обнизити на 25 прц. платні трамваєвих службовців. — Із залізничих домів при вул. Городецькій хотять ексмітувати 350 залізничих емеритів.

— **Знайшли дефравданта за печю.** Урядовець залізничих варстатів у Радомі Антін Петрасік украв перед кількома місяцями 71.000 зол., призначених на виплату робітників. Він пішов міняти ті гроші до банку і пропав без вісти. За Петрасіком розписано стежні листи в цілій Польщі і за границею, але годі було попасти на його слід. Аж перед кількома днями поліція перевела несподівано ревізію в мешканні колишнього залізничого службовця Маркевича і знайшла Петрасіка схованого за печю. При арештованім знайшли 17.000 зол., які покриють частину вкрадених грошей. В афер у Петрасіка є вмішаних кілька осіб, яких теж арештовано.

— **Учні редукують учительку.** Самоврядний гурток учеників в одній вселюдній школі в Ловічу рішив на своїх зборах зредукувати свою учительку. За причину подали те, що чоловік цієї учительки займає посаду з пенсією понад 1.000 зол. місячно. Управа школи розвязала ученицьку самоуправу за переступлення обсягу своєї діяльности.

— **Бійка в біжниці.** Кантор жидівської біжниці в Пйотркові, якому не виплачено за три місяці платні, привів до синагоги кільканацять своїх прихильників і викликав бійку з прихильниками голови кагалу. Билися спершу кулаками, опісля палицями та залізними штабами. Поліція розігнала жидів гумовими палками.

— **Балкан і Балтик.** Між балтійським морем та балканським півостровом велика ріжниця і велика віддаль. А проте друкарський чортик легко може їх перемішати. І тому у вчорашній передовій статті п. н. „Рік 1935 і 1914" несподівано для географів і політиків „балканські" держави зявилися поміж Німеччиною та Росією. Очевидно ніякої шкоди від цього балтійським державам не було, — здивувалися тільки автор статті і її читачі.

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

ЯСНОВИДЦІ НА ПОЛІЦІЙНІЙ СЛУЖБІ.

Кримінальна поліція в Клівленді (Огайо) заанґажувала на постійних урядовців двох „читачів думок", які досі заробляли на життя при людними сеансами. Тепер ці ясновидці сидітимуть при поліційнім допиті ріжних обвинувачених і стежитимуть за їх зізнаннями, чи говорять правду.

З театру.

Театр Ріжнородностей: „ПОДРУЖИЙ МЕТЧ", комедія на 3 дії В. Ліхтенберга.

Легка комедія австрійського письменника, добре відомого ширшому загалові з його дотепних „ессеїв" на всякі теми в „Наєс Вінер Журналь". Мабуть таланновитий (чи плодовитий) автор (герой цієї комедії) відчув одного дня, що його приватна секретарка додає йому надхнення, коли він їй диктує свої твори. Має він жінку — дуже інтелігентну, що розуміє його як приятель. Він признається їй щиро, що секретарка необхідна для його праці; він кохає обі. Жінка піде чоловікові на руку так далеко, що підставить йому ногу: поселить секретарку у своїй хаті, щоб мати її ввесь час на оці.

Дві жінки нараз і то в кожній хвилині — за велика порція щастя, коли вони навипередки скачуть коло свого „вибраного". Температура на еротичнім барометрі паде, а в родиннім підноситься: — треба втікати з хати, щоб відпочати від першого враження. А що при двох самітних молодих жінках зявляться завсіди джентельмени-опікуни, чоловік вертаючись до хати, застає там нову ситуацію. Вся справа саме в тих вічно нових ситуаціях, що не добре впливають на нерви — чоловіка і письменника.

Як така комедія може кінчитись можна догадатись, але всіх ситуацій не передбачиш і в цьому її атракційна сила. Є навіть на кінці сенс моральний: чоловік може кохати водночас дві жінки, але коли це робить — осел і то дарданельський.

Грали комедію легко, весело і в дуже доброму тоні під проводом Невяровича, що мав головну ролю: Дзевонська, Нічевська, Вешковський. Публика бавилась дуже добре. **м. р.**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Олександер Дзерович, б. лікар-полковник австр. армії, помер у Новому Санчі 21. березня ц. р. в 70. році життя. Похорони відбудуться у Львові 24. березня в год. 4. попол. від брами Личаківського цвинтарря до родинної гробниці. В. Й. П.!

О. Омелян Дудрович, вислужений галицький декан, парох Яблонова і почесний радник митрополичої консисторії, помер 19. березня ц. р. в 74. році життя. Похорон відбудеться в суботу, 23. ц. м. передпол. в Яблонові галицького деканату. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

ЛЬВІВ-ЛЕВАНДІВКА.

Свято в честь Шевченка. В неділю 17. березня відбулося в читальні „Просвіти" у Левандівці свято Тараса Шевченка. Свято почалося в год. 16·30 „Заповітом", що його відспівали дуже гарно хори Левандівки, Богданівки і Сигнівки під дириг. студ. І. Гнідепа. Промову виголосив студ. техн. Атаманюк. Промова була добра, тільки виголошена за тихо. Після того відспівав левандівський хор кантату „Кавказ" (ІІ. частина: Молитва „Не нам на прю"). Одначе мельодійно виступила ця пісня слабо. Ще слабше вийшла „Хустина" Сигнівського хору в якому солістка дещо затялася. І. декламація була виголошена за тихо і за поволі. Натомість ІІ-а випала вже краще. Хоч знову декляматор виголошував її за голосно і за скоро. Остання точка — „Учітеся", що її відспівав левандівський хор, була вповні задоволяюча. Видно було і артистичне виконання і технічне опанування хору, що має добрий голосовий матеріял. Хоча це свято назагал випало слабше від попередніх, то треба вірити, що в чергові буде вложено більше дбайливости. Не знеохочуймося хвилевим неуспіхом, але докладаймо всіх сил і старань, щоб у нас був поступ. **Учасник.**

Хто зложить на дар „Просвіті" — облекшить її важкі завдання.

СПОРТ.

УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Товариські змагання цих дружин відбудуться у неділю 24. ц. м. на грищі Світезі, причому в барвах України виступить по довгій відсутности знаменитий Петрів. Початок: год. 11-а вполудне.

ЗМАГАННЯ У ВІДБИВАНЦІ.

Як ми вже вчора повідомляли, в суботу і неділю (23. і 24. ц. м.) починається в салі Сокола-Батька змаговий турнір мужчин і жінок у відбиванці. Початок змагань 23. в год. 17·30, 24. в год. 16·30. Змагання організує суб-реферат спортових гор львівської округи У. С. С. Для видців зарезервовані місця.

ПОЗИЦІЯ С. К. „РУСЬ" У ТАБЕЛІ СЛОВАЦЬКО-ПІДКАРПАТСЬКОЇ ДИВІЗІЇ.

Для орієнтації наших читачів, які завжди живо цікавляться успіхами й невдачами С. К. „Русь" в Ужгороді, подаємо нижче табелю словацько-підкарпатської дивізії, де „Русь", після недільної програної А. Ц. С. Нова Весь з М. Ш. Е. Мукачів 4 : 0, опинилась на другому місці в 3 пунктами ріжниці.

1. А. Ц. С. Нова Весь	7	5	2	0	17 . 12	12
2. С. К. Русь	7	4	1	2	12 . 13	9
3. Ч. С. К. Кошиці	7	3	2	2	14 . 15	8
4. К. А. Ц. Кошиці	6	3	1	2	15 . 12	7
5. Б. Ф. Т. Берегів	7	2	3	2	16 . 13	7
6. Ч. С. К. Ужгород	7	1	2	4	12 . 20	4
7. М. Ш. Е. Мукачів	7	0	1	6	8 . 22	1

—o—

Нові книжки й журнали.

ВІДРОДЖЕННЯ, ілюстрований журнал українського протиалькогольного й протинікотинового руху. Львів; березень 1935. Р. VIII. Ч. 3.

—o—

Листування Редакції.

Вп. Іван Саламаха: Ваш вірш нам подобався і ми передали його куди слід.

Вп. Д-р А. Гарасимів, Стрий: У справі обманців, що збирають безправно жертви нібито на будову шпиталю ім. Митр. Шептицького, звернулись ми до Управи Нар. Лічниці, куди передали і Ваше письмо.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·25—5·28 зол.

Нім. марка 1·95—2·05, фр. франки 34·80—35·10, шв. франки 171·50—172·00, фунти стерлінги 25·00—25·30, австр. шілінги 99·00—100·00, чеські корони 21·50—21·90, рум. леви 32·00—35·00, дірн 44·00—45·00.

Золото: Долари 8·88—8·91, Франки фр. 33·90—34·30 Дукати 81·00—81·60, Корони 35·80—36·40, Рублі 45·00—46·00.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·35, Фльорени 0·85, 1 гр. ср. 0·07—0·08.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас	Підволочиська від	Підволочиська до	льоко Львів від	льоко Львів до
Жито одноцілє	13·00	13·25	14·75	15·00
Жито збірне	12·50	12·75	14·25	14·50
Ячмінь одноцілий	12·50	12·25		
Ячмінь на живо	11·50	11·75	13·30	13·75
Мука пш. І. А.	30·50	31·00		
Мука пш. І. Б.	28·50	29·00	33·00	33·50
Мука пш. І. Д.	25·75	26·25	30·00	30·50
Мука пш. І. Ф.			29·00	29·50
Мука пш. ІІ. А.	23·50	24·00		
Мука пш. ІІ. Ц.	23·00	23·50	27·50	28·00
Мука пш. ІІ. Д.	20·00	21·00	26·00	26·50
Мука пш. ІІ. Е.	20·00	20·50	25·00	25·50
Мука пш. ІІ. Ф.	18·00	19·00	23·00	24·50
Мука пш. ІІ. Г.	18·00	18·50	20·50	21·00
Мука пш. ІІІ. А.	13·00	13·50	16·00	16·50
Мука пш. ІІІ. Б.	11·50	12·00	12·00	12·50
Мука пш. оалова	17·50	18·00	21·50	22·00
Мука житня І. кат. до 55%	22·25	22·75	26·00	26·50

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що з дні 21. березня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 кг. масла франко маґазин	2·50 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·20—2·25 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло, молоко, сметану ат яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 21. березня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомисарні „М. С." у Львові, (вул. Деверта ч. 4):

Курята		за 1 кг.	2·50 зол.
Молоді кури	І. кл.	„	1·00 „
Старі „	„	„	0·80 „
Підгодов. качки	„	„	1·10 „
„ індики	„	„	1·10 „
„ індички	„	„	1·25 „
Пантарки	„	„	1·25 „
Молоді голуби за пару			0·50 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Д-р Зенон Русин замість вінка на могилу свого брата Володимира зложив в нашій Адміністрації 20 зол. на „Рідну Школу".

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.